

N:o 16.

Af herr af Burén, om tull å klöfverfrö och förhöjning i tullen å tall-, gran- och timotejfrö.

Under de sista fyra decennierna har skogsodling uti allt större utsträckning förekommit inom vårt land. På många af våra enskilda skogar och å stora trakter af de bekanta ljunghedarne inom Göta land odlas nu skog hufvudsakligast af tall (*Pinus sylvestris*). Vid skogsodlingens början kunde man icke erhålla skogsfrö till utsäde inom landet, hvarför detsamma för detta ändamål införskrefs hufvudsakligast från Tyskland. Sedan efterfrågan af tallfrö blef allt större, uppstodo fröklängningsanstalter, som nu lemna svenskt frö icke allenast tillräckligt för landets eget behof, utan äfven så mycket derutöfver, att export af dylikt frö kunnat ske, och sedan Tyskland funnit fördelen af att använda vårt tallfrö, har efterfrågan ökats, ehuru, af den anledningen att våra barrträd kunna lemna mindre utbyte af frö än de tyska barrträden, vårt barrträdsfrö ställer sig dyrare.

Sedan de från tyskt tallfrö uppvuxna ungskogarne hunnit en ålder af 20 å 30 år, visade sig å en del ställen inom i synnerhet Småland, Halland, Vestergötland och Nerike samt Vestmanland, att barret vissnade och föll af, och efter ett och annat års sjukligt utseende torkade hela trakter bort, så att dessa ungskogar måste borttagas och nya uppdragas; men icke nog härmed, äfven i närheten växande unga tallskogar, som uppkommit genom sjelfsådd eller skogsodling af svenskt tallfrö, antogo ett sjukligt utseende, och stammar torkade delvis bort. Noggranna undersökningar gáfvo vid handen, att de sjuka och döende

unga tallskogarne voro besvärade af en svampsjukdom, förut okänd i vårt land, men som inkommit genom det tyska tallfröet, hvilket hade till påföljd, att kongl. domänstyrelsen välbetänkt föreskref, att vid skogsodlingar å statens skogar *endast svenskt* tallfrö får begagnas.

Sedan detta blef känt, var naturligt, att man vid skogsodling äfven å privatskogarne ej ville använda annat än svenskt frö, men det oaktadt visade sig der och hvar, att tallungskogarne blefvo sjuka, hvarigenom uppkom ett stort misstroende emot all skogsodling. Genom dessa missöden började det nya intresset för skogsodling att slappas, och den åsigten ville göra sig gällande, att alla genom skogsodling uppkomma bestånd skulle blifva mycket sämre än de, som uppkomma genom sjelfsådd.

Då emellertid de äldsta efter skogsodling med svenskt tallfrö uppvuxna skogsbestånd af ända till 70 års ålder visade en synnerligen vacker växt och trefnad, och man med säkerhet visste, att dessa tallbestånd uppdragits af svenskt frö, så fans ej annan utväg än att söka felet hos det från fröhandlare inköpta utsädet, ehuru detsamma uppgifvits vara svenskt frö, hvilket nu på det noggrannaste undersöktes och befans vara uppblandadt med tyskt frö, vanligen till en tredjedel eller en fjerdedel, hvarigenom det blef uppenbart, hvarför de efter så kalladt svenskt tallfrö uppvuxna tallbestånden blefvo sjukliga.

Enligt den officiella statistiken infördes år 1896 2,672 kilogram tall- och granfrö. I förhållande till införseln af andra fröslag är detta visserligen en obetydlighet, men klart är, att den farliga smittan kan spridas vida omkring från ett barrträd, som uppvuxit af *ett enda* sådant frö, och åstadkomma oberäknelig skada.

För att befrias från denna fara, vore utan tvifvel riktigast att förbjuda all införsel af tyskt tallfrö, men då allmänna uppfattningen torde vara, att prohibitiva åtgärder om möjligt böra undvikas, och kontrollåtgärder icke äro tillfyllestgörande, på hvad sätt de än anordnas, så finnes ej annat botemedel än att med en hög tullafgift omöjliggöra denna införsel.

Man kan invända, att tallfrö från Finland och Norge lemna lika friska tallskogar, men då ingen säkerhet finnes för att ej det tyska fröet införes öfver dessa länder, håller jag före, att detta ej borde hindra oss från att vidtaga denna enda effektiva åtgärd, som dessutom åt vår fattigaste befolkning och deras barn genom att i våra skogar samla kottar skulle bereda en välbehöffig och afsevärd inkomst.

Till stöd för här ofvan anförda förhållanden får jag under bil. 1 a, b, c, bifoga intyg om det tyska fröets olämplighet för uppdragande

af skogar i vårt land från skilda orter af våra mera framstående skogsmän.

De efter importeradt tyskt granfrö uppvuxna ungskogarne hafva ännu icke lidit af någon sjukdom, men då alltid större säkerhet för att de efter svenskt granfrö uppvuxna granskogarne blifva friskare och bättre än de, som uppkomma efter tyskt granfrö, och samlandet af gran-kottar sker samtidigt med insamling af tallkottar, finnes intet skäl att genom den nuvarande låga tullsatsen af 50 öre pr kilogram befordra denna onödiga import, hvarför jag anser, att denna tull bör höjas till 2 kronor per kilogram eller till hälften mot den af mig föreslagna tullen å tallfrö, hvilken skillnad i dessa tullsatser bör bestämmas, särdeles som ingen svårighet finnes att vid tullbehandlingen skilja mellan tall- och granfrö, och då priset å tallfrö ställer sig vanligen 100 % högre än priset å granfrö.

Enligt Sveriges officiella statistik infördes från utlandet

af klöfver- och gräsfrö.....	år 1892	1,230,930	kilogram
» » »	» 1893	1,303,433	»
» » »	» 1894	1,371,796	»
» » »	» 1895	1,484,299	»
» » »	» 1896	1,889,554	»
af timotejfrö.....	» 1892	132,777	»
» »	» 1893	172,056	»
» »	» 1894	648,008	»
» »	» 1895	679,199	»
» »	» 1896	292,305	»

Det underhaltiga utsäde af klöfver- och timotejfrö, som ibland dessa stora quantiteter införes från utlandet och som till stor skada för det svenska jordbruket för långa tider tillintetgör alla ansträngningar att frambringa tillfredsställande foderskördar, utgör för mig en tillräcklig anledning att väcka denna motion, i syfte att, så fort ske kan, kraftiga åtgärder må vidtages för att, om ej alldeles utestänga, åtminstone väsentligt minska denna skadliga fröimport.

För de större jordbrukarne är faran mindre, emedan flertalet af dem alltmera kommit till insigt om nödvändigheten af att sjelfva producera hvad som behöfves för eget behof, hvaremot den är så mycket

större för den stora massan af mindre jordbrukare, hvilka, oförmögna att sjelfva kunna bedöma fröets värde, härdighet och härkomst, lätt förledas af det billiga priset att på god tro köpa sina små behof af detta utsäde från de många närbelägna handelsbodarne på landsbygden och i städerna, hvilka åter i sin tur köpt detsamma af någon firmas reseombud, hvilka mellanhänder icke draga i betänkande att uppgifva frö af utländskt ursprung för svensk vara.

Det myckna ogräsfrö, delvis förut här okänt, som genom det utländska klöfver- och timotejfröet sprides i vårt land, innebär dessutom en stor fara för det svenska jordbruket i sin helhet.

En omfattande utredning öfver denna för jordbruket viktiga angelägenhet har jag haft nöjet mottaga från såväl representanter för landets jordbruk som från herrar fröhandlare, hvilka utan afsevärd meningskilnad framhålla och bevisa:

att klöfver- och timotejfrö i vårt land kan produceras tillräckligt för landets eget behof,

att ifrån utlandet importeradt klöfver- och timotejfrö öfvervägande är sämre än det, som här i landet produceras,

att det utländska fröet är mycket prisbilligare, dock att prisskillnaden på intet vis kan ersätta den förlust, som landtmannen ådrager sig genom inköp af detta billiga utländska frö, emedan det billigaste fröet är i sjelfva verket det dyraste,

att frökontrollen icke är tillfyllestgörande, och vår frömarknad ingalunda betryggande,

att svenskt frö och frö odladt under samma breddgrad är pålitligast till utsäde, och

att den stora fröimporten från sydligare länder är till skada.

Till det utskott, som kommer att behandla denna min motion, anhåller jag få öfverlemna detta upplysande material, som för frågans rätta bedömande ej lemna mycket öfrigt att önska.

Med den omsorgsfulla pröfning, som utskottet helt säkert kommer att egna denna fråga, vågar jag hoppas, att utskottet måtte föreslå Riksdagen,

att vidtaga sådana åtgärder, som kunna bidra till att förekomma missväxt å våra nu allt för ofta återkommande svaga gräsvallar,

att underhjälpa våra behjertansvärda bemödanden att framkalla ymniga foderskördar, och

att förmå våra jordbrukare att frambringa en större produktion af detta viktiga utsäde inom eget land, så att icke blott landets eget behof af svenskt utsäde fylles, utan äfven att de arbeta för export af en

vara, som på grund af sin bättre beskaffenhet och sin härdighet för sydligare länder borde vara synnerligen eftersökt.

Det finnes säkerligen ingen torpare, som disponerar så liten jordareal, att han icke kan afsätta några kappland till frötägt för att deraf erhålla icke allenast tillräckligt för eget behof, utan äfven något derutöver till afsalu.

Vår export af klöfver- och timotejfrö är nu i förhållande till den stora importen en ren obetydlighet och inskränker sig till

af klöfver- och gräsfrö	år 1892	270,203	kilogram
» »	» 1893	189,599	»
» »	» 1894	51,427	»
» »	» 1895	53,670	»
» »	» 1896	100,768	»
af timotejfrö	» 1892	23,821	»
» »	» 1893	24,203	»
» »	» 1894	28,268	»
» »	» 1895	40,251	»
» »	» 1896	62,170	»

Man vill söka botemedlet emot den förderfbringande fröimporten hos frökontrollanstalterna, men då kontrollåtgärder ej kunna göras obligatoriska, är uppenbart, att de icke kunna vara tillfyllestgörande, på hvad sätt de än anordnas.

Rätta botemedlet vore utan tvifvel att förbjuda den skadliga fröimporten, men då allmänna uppfattningen är sådan, att prohibitiva åtgärder om möjligt böra undvikas, finnes under sådana förhållanden ej annat botemedel än att med tullar söka att minska densamma.

Under mitt studium af det material, som från skilda delar af vårt land kommit i min hand, har jag funnit, att vid det utländska klöfverfröets bedömande storkornighet, mogenhet och vikt spelar en afgörande roll. Ett utländskt klöfverfrö med en absolut vikt af 180 gram per 1,000 frö och deröfver anses vara en fullgod vara, hvaremot utländskt klöfverfrö, som väger derunder, ej bör användas till utsäde. Riktigast vore därför att med en hög tull söka att hämma införseln af detta underhålliga utsäde, men emot en sådan viktclassificering uppresa sig tulltekniska svårigheter, som för närvarande omöjliggöra en sådan bestämmelse. Under sådana förhållanden och då man icke allenast vill minska importen af det odugliga utländska fröet, utan äfven uppmuntra den inhemska fröodlingen, så håller jag före, att en tullavgift bör be-

stämmas, som något öfverstiger prisskilnaden mellan prima utländskt frö och svenskt frö. Ehuru denna prisskilnad varierar, kan dock med ganska stor visshet beräknas, att den icke, då kvaliteterna jemföras, understiger 20 procent eller 30 öre pr kilogram, och då man genom en obetydlig tull icke kan hindra en stor fröimport af underhaltig beskaffenhet, anser jag, att utländskt klöfverfrö bör draga en tull af 35 öre pr kilogram. I Norge är klöfvertullen 20 öre pr kilogram.

Hvad som här ofvan blifvit framhållet gäller visserligen rödklöfver, men kan i viss mån tillämpas på andra sorter, såsom alsike, hvitklöfver, sandvÄppling m. fl. Af dessa är dock endast alsike föremål för odling i större skala, men då af detta fröslag redan nu produceras inom landet tillräckligt för landets eget behof och derutöfver, är import häraf öfverflödig, hvarför jag håller före, att någon särskild skilnad emellan de olika klöfverfröslagen ej bör ifrågakomma. Något importförbud föreligger icke, hvarför hvar och en är oförhindrad att mot den tullafgift, som möjligen kommer att bestämmas, experimentera med nya fröslag; dock bör den grundsatsen fasthållas, att det bästa utsädet af hvad slag det vara må erhålles från eget land.

Hvad slutligen vidkommer tullen å timotejfrö, har jag så väl hos jordbrukare som hos fröhandlande funnit en och samma mening om önskvärdheten af en högre tullsats å detta fröslag, och då skilnaden mellan klöfver- och timotejtullen i vårt grannland Norge är 10 öre pr kilogram, torde äfven denna skilnad vara för oss lämplig. Den oegentlighet, som nu existerar hos oss, att klöfverfrö är tullfritt och att timotejfrö drager en tull af endast 5 öre pr kilogram och att denna oegentlighet bör rättas, lärer väl ingen bestrida.

Till ytterligare stöd för här ofvan anförda förhållanden rörande klöfver- och timotejfrö har jag från framstående fackmän vid landtbruksakademiens experimentalfält erhållit beaktansvärda utlåtanden, som under bil. 2, a och b bifogas denna min motion.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag hemställa,

det Riksdagen ville besluta:

- 1) att tullsatsen å tallfrö, som nu är 50 öre pr kilogram, höjes till 4 kronor pr kilogram;

2) att tullsatsen å graufrö, som nu är 50 öre pr kilogram, höjes till 2 kronor pr kilogram;

3) att tullsatsen å klöfverfrö, som nu är tullfritt, bestämmes till 35 öre pr kilogram;

4) att tullsatsen å timotejfrö, som nu är 5 öre pr kilogram, höjes till 25 öre pr kilogram;

5) att, för den händelse tull åsättes klöfverfrö eller förhöjd tullsats bestämmes för något af öfriga här ofvan angifna slag af frö, Riksdagen derjemte måtte besluta, att den sålunda för klöfverfrö stadgade tullen och, hvad en hvar af de öfriga artiklarne beträffar, den beslutade tullförhöjningen skall såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa jemväl innevarande år utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt ifrågavarande beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville så fort ske kan förordna om beslutets trädande i kraft.

Stockholm den 27 januari 1898.

C. P. af Burén.

Bil. 1 a.

Enligt den erfarenhet, jag vunnit af de för 30 à 40 år sedan med tyskt tallfrö skogsodlade trakter, har det visat sig:

att det tyska tallfröet gror bra och gifver kraftiga plantor att börja med;

att dessa plantor visa större benägenhet till större gren- och barrbildning än de tallar, som uppväxa efter svenskt frö, hvarigenom de tyska tallarne lida mycket af snötryck;

att den efter tyskt utsäde uppvuxna tallen är mycket mera motlaglig för insekt- och svampskador;

att flertalet af de efter tyskt frö uppvuxna tallskogarne icke öfverleva sitt 30:de år;

att grundade skäl finnas för den misstanken, att en del svamp- och insektelände inkommit med det tyska tallfröet; och

att det vore synnerligen önskvärdt och lyckligt för våra skogsodlingar, om all införsel af tall- och granfrö från utlandet kunde förbjudas, och det så mycket hellre, som dylik införsel icke är af behovet påkallad, då under de senare åren många fröklängningsanstalter äro inom vårt land anlagda.

Omberg i september 1897.

C. M. Sjögren,

jägmästare i Ombergs revir.

Bil. 1 b.

Med anledning af eder förfrågan, huruvida användandet af tyskt tallfrö vid skogsodlingar inom Smålands distrikt lemnat fördelaktiga resultat, får äran meddela, att de skogsodlingar, som med dylikt frö utförts för cirka tjugu år sedan å en del såväl allmänna som enskilda skogar inom förberörda distrikt, i allmänhet äro totalt utgångna samt, der så icke är förhållandet, föra ett tynande lif, hvarjemte virket, äfven i tätslutna bestånd, icke på långt när blifver så qvistrent som dylikt efter inom distriktet insamladt frö. Plantorna efter tyskt tallfrö stå sig merendels väl de första fem åren, stundom längre, men blifva derefter behäftade med år efter år återkommande sjukdomar, sannolikt svamp, som förr eller senare antingen döda eller så angripa plantbestånden, att de måste afverkas.

I granskapet af dylika skogsodlingar befintliga ungskogar af tall, vare sig de äro uppkomna genom sjelfsådd eller efter skogsodling med inom distriktet samladt frö, angripas ofta nog af samma sjukdomar, hvartill orsaken torde få sökas i smitta, men repa sig merendels efter några års förlopp.

Vexiö den 29 december 1897.

C. G. Göthe,

Bil. 1 c.

På derom framställd begäran får, i fråga om den erfarenhet jag kunnat inhemta beträffande begagnandet af tyskt tallfrö, härmed meddela.

Då jag 1857 började tjenstgöra uti Vestmanlands län, begagnades uteslutande tyskt tallfrö vid alla kulturer och fortsattes dermed tills in på 1870-talet, då jag af många skäl helt och hållet upphörde dermed. De medelst detta tyska frö uppdragna ungskogarne visa nu ett så sorgligt och bedröfligt utseende, att jag icke nog kan beklaga användandet deraf. Träden grenar sig ofta nog redan vid roten i flera stammar och utväxa mest på grenarne, i följd hvaraf man af dem aldrig kan påräkna timmer, utan endast dålig qvistig vedskog. Dessutom äro de utsatta för af svamp alstrade sjukdomar, i följd hvaraf de ofta tanka, och uppstå då, likasom om man genom gallring vill aflägsna dem ur bestånden, i följd af deras växtform stora luckor.

På grund af nu 40-årig erfarenhet får jag på det lifligaste afråda från användandet af tyskt tallfrö och anser, att införsel deraf borde, om icke förbjudas, åtminstone så mycket som möjligt försvåras.

Vesterås den 4 januari 1897.

J. G. Hjelm,

Jägmästare i Vesterås revir.

Bil. 2 a.

Herr bruksegaren och ledamoten af Riksdagens Första Kammare C. P. af Burén har hos mig anhållit om ett uttalande angående behofvet och önskvärheten af en effektiv tullsats å från utlandet hit infördt klöfver- och timotejfrö, i syfte att dermed befrämja vår foderväxtodling och att uppmuntra inhemsk fröproduktion.

Med anledning af denna begäran beder jag härmed få anföra:

1:o att det näppeligen kan af någon bestridas, att en myckenhet af underhaltigt, ja stundom alldeles odugligt frö, särskildt af rödklöfver, allt fortfarande sprides och till utsäde användes inom landet, särskildt bland de smärre jordbrukarne, äfvensom att detta underhaltiga frö i de allra flesta fall befunnits vara af utländskt ursprung, om ock understundom falskeligen betecknad såsom svenskt;

2:o att det lägre pris, hvartill det utländska fröet plägar säljas, i ingen mån utgör en skälig ersättning för den minskade skörd, som vinnes efter detsamma;

3:o att inom vårt land, enligt bland sakkunnige allmänt grundad öfvertygelse, kunna produceras ofvan nämnda fröslag af allra bästa beskaffenhet, i allmänhet öfverlägsen utländsk varas, samt i en för landets behof fullt tillräcklig qvantitet;

4:o att frökontrollen, huru densamma än må vara ordnad, är oförmögen att aflägsna det anmärkta missförhållandet, då den sämre fröhandeln alltid vet att undandraga sig kontrollens pröfvande blick och fällande dom; samt

5:o att den jemförelsevis ringa höjning i pris å här ifrågavarande fröslag, som genom en effektiv tulls åsättande möjligen kan till en början inträffa, mångfaldt uppväges af de mera härdiga och gifvande skördar, som med större visshet äro att påräkna efter ett fullgodt utsäde.

Under sådana förhållanden kan jag ej finna annat, än att en effektiv tullsats å de nämnda fröslagen bör blifva till verkligt gagn för vårt jordbruk i båda de syften, herr af Burén afser, för främjandet af vår foderväxtodling och för uppmuntrande af inhemsk fröproduktion.

Experimentalfältet den 20 januari 1898.

Jakob Eriksson,
Professor och föreståndare för kongl.
landtbr.-akad:s växtfysiol. förs.-anstalt.

Bil. 2 b.

1:o. De statistiska tabellerna för år 1893 utvisa, att 922,304 hektar af landets åkerareal voro år 1893 upplåtna till foderväxter i och för höskörd. Under antagande, att denna areal uteslutande består af gräsvallar, insådda med klöfver- och timotejfrö, och att en tredjedel deraf utgöres af 1:sta årets vallar, skulle den areal, som årligen besås med klöfver- och timotejfrö, utgöra 307,434 hektar. Beräknar man vidare, att såningsmängden i genomsnitt pr hektar utgör 30 kilogram, skulle årligen 9,223,020 kilogram klöfver- och timotejfrö behöfva produceras för att fylla det för frösådden erforderliga behöfvet. Vårt land producerar för närvarande minst 6,300,000 kilogram klöfver- och gräsfrö, hvarför, med antagande af att import af klöfver- och gräsfrö icke egde rum, 3,000,000 kilogram ytterligare skulle behöfva produceras för att täcka

den årliga åtgången af frö. Under förutsättning att från en hektar skördas i medeltal 250 kilogram frö, skulle således 12,000 hektar erfordras utöfver de 25,000 hektar, som efter samma beräkningsgrund för närvarande årligen afsättas till frötägt. Dessa 12,000 hektar utgöra blott 1,3 % af den till foderväxter för närvarande upplåtna arealen, hvarför jag på goda grunder anser mig hafva ådagalagt, att vårt land skulle kunna producera icke endast vårt eget behof af klöfver- och gräsfrö, utan jemväl genom att nedlägga mer än 4 % (25,000 hektar + 12,000 hektar = 4 % af 922,304 hektar) af den gräsbärande till höfångst upplåtta arealen bibehålla om icke ytterligare öka vår export af klöfver- och gräsfrö.

2:o. Ur de sista fem årens frökataloger från vårt lands mest ansedda fröfirmor har jag efter af dem verkställda 200 analyser funnit, att det svenska rödklöfver-, alsikeklöfver- och timotejfröet är storkornigare än motsvarande slag af utländskt frö samt kan beträffande renhetsprocent och grobarhetsprocent fullt mäta sig med detta.

Absoluta vigten hos fröet utöfvar den största betydelse vid bedömandet af fröets värde, ty ju större och tyngre fröet är, desto kraftigare och hårdigare blifver naturligtvis den ur detsamma sig utvecklande plantan.

3:o. Det lägre priset å utländskt frö uppväger visst icke de förluster, som äro förknippade med dess användning. Vid användning af det s. k. billiga utländska fröet inbesparas i utsäde pr hektar omkring 5 kronor. Redan första bruksåret förloras genom denna sparsamhet i minskad höskörd omkring 100 kronor pr hektar. Jag förutsätter, att plantorna af det billiga utländska fröet åtminstone icke tillintetgjorts af första vintern efter insådden. Andra året blir förlusten än större, ty de ömtåliga plantorna af det utländska billiga fröet hafva då, hurudan vintern än varit, alltid fläckvis gått ut. Marken kan icke genom ett sådant glest bestånd tillräckligt beskuggas, ogräs inkomma, och den nyttiga inverkan, som en tät vall utöfvar på efterfrukten, uteblifver.

Jordens stora uppluckring och ökning af dess humushalt äro nemligen följder af det täta beståndet. Genom inbesparade fem kronor har åstadkommits en förlust, som, om den skall uppskattas i penningar, lätteligen stiger till 200 kronor pr hektar.

4:o. Att kunna exakt besvara frågan: »huru stor är den vanliga prisskilnaden mellan svenskt och utländskt klöfverfrö»? låter sig knappast göra, enär prisskilnaden fluktuerar ganska betydligt år ifrån år, beroende naturligen på huru fröskörden utfallit å de olika produktionsorterna. Dock tror jag mig komma sanningen ganska nära, när jag antager, att det utländska rödklöfverfröet vanligtvis är 20—25 % bil-

ligare än det svenska och det utländska timotejfröet 20 % billigare än det svenska.

5:o). Emedan kontrollen af klöfver- och gräsfrö är mindre anlita af de smärre jordbrukarne, än önskligt vore, kan man tryggt påstå, att mycket utländskt frö utsläppes i marknaden dels såsom »rent» svenskt och dels uppblandadt med svenskt. Om aldrig frö köptes, som icke vore försedt med undersökningsattest och ursprungsbeteckning, så skulle, särskildt då vi i vårt land fått till stånd lag om handel med utsädesvaror, icke stor svindel kunna bedrivas inom fröhandeln. De smärre jordbrukarne köpa ofta sitt behof af frö hos de små handlandena, hvilka dels sakna förmåga att bedöma sina varor och dels föredraga att handla med det billiga utländska fröet, der frestelsen att göra sig större vinst genom den stora prisskilnaden alltid lockar. Äfven med den mest effektiva lagstiftning kan icke särskildt den mindre jordbrukaren skydda sig mot den alltmera öfverhandtagande importen af billigt utländskt frö, helst de utländska exportörerna i flera svenska fröhandlande hafva endast alltför villiga medhjelpare. Såsom bevis härpå vill jag anföra, att å marknader i mellersta Sverige fröhandlande, gifvande sig ut för att vara svenska landtmän, torgfört och salubjudit utländskt frö såsom svenskt. — Såsom bekant skiljes amerikanskt rödklöfverfrö från svenskt nästan uteslutande derpå, att vissa karakteristiska ogräsfrön förekomma bland original amerikanskt, hvilka saknas hos det svenska. Odlas nu amerikanskt rödklöfverfrö hos oss, kan afveln här af icke på något sätt förråda den ursprungliga extraktionen, ty de amerikanska ogräsen nå ej mognad i vårt land. Långe lär det väl ej heller dröja, innan de kloka och vakna amerikanarne uppfinna maskiner, som bortrensa de karakteristiska ogräsfröna, och derefter fordras ett mycket vant öga för att kunna skilja amerikanskt rödklöfverfrö från svenskt.

6:o). Det utländska klöfver- och timotejfröet lemnar mindre afkastning och mindre härdiga plantor än det svenska. Härvid betonar jag dock, att, hvad beträffar särskildt rödklöfverfrö, sådant från vårt broderland Norge är fullt jemförligt med vårt eget. Den officiella statistiken gifver icke någon säker ledning, från hvilka länder det till Sverige importerade fröet erhålles. Under år 1896 infördes alltnog 1,889,554 kilogram klöfverfrö och 292,305 kilogram timotejfrö. Här af kommo från Tyska riket 60 % af klöfverfröet och 50 % af timotejfröet. Man tager storligen fel, om man tror, att allt detta från Tyskland importerade frö är produceradt inom Tyska rikets gränser, ty genom våra affärsförbindelser med de stora firmorna uti t. ex. Hamburg kan man med stor visshet antaga, att en icke ringa del af det från Tyska riket importe-

rade fröet förskrifver sig dels från Ungarn, det af Europas fröproducerande länder, som har den största areal till frötägt af rödklöfver, dels från Frankrike och kanske icke minst från Nordamerika. Nu är att märka, att rödklöfver från dessa sistnämnda länder är vida ömtåligare än rödklöfvern från nord- och mellersta Tyskland. Beträffande de utländska rödklöfversorternas hårdighet och afkastningsförmåga skall jag i korthet anföra resultaten af jemförande odlingsförsök med dessa och svensk rödklöfver, enär siffror tala det tydligaste språk.

År 1893 utsåddes här tyskt, engelskt, norskt och svenskt rödklöfverfrö. Den tyska formen gaf 1894 9,700 kilogram hö pr hektar, den engelska 10,200 kilogram, den norska och svenska bådadera 10,000 kilogram hö pr hektar. Den tyska och engelska formen dogo ut efter första bruksåret, d. v. s. de uthärdade ej vintern 1894—1895. Den svenska och norska rödklöfvern öfvervintrade väl och lemnade båda år 1895 öfver 7,000 kilogram hö pr hektar.

Den amerikanska rödklöfvern såväl som den franska äro odugliga för odling åtminstone i mellersta Sverige. Ingendera af dem uthärdar våra vintrar; så t. ex. tillintetgjordes båda af en så jemförelsevis blid vinter som vintern 1896—1897. Om också den amerikanska rödklöfvern något enstaka år skulle uthärda mellersta Sveriges klimat, lemnar den enligt här år 1882—1883 utförda försök betydligt svagare skörd än den svenska rödklöfvern (minst 1,000—2,000 kilogram hö pr hektar). Den svenska timotejen är känd för sin höga produktionsförmåga. Vid verkställda jemförande odlingsförsök med svensk, finsk, dansk, tysk och amerikansk timotej har den svenska varit alla de andra öfverlägsen i afkastning.

7:o. Angående den stora fröimportens skada eller nytta för det svenska jordbruket, fäster jag mig uteslutande vid importen af klöfver- och timotejfrö. Denna anser jag vara till stor skada både för frömarknaden och det svenska jordbruket. Genom den stora importen af mycket billigt klöfver- och timotejfrö tvingas den svenske fröproducenten att utbjuda simpla varor, enär starkt sorterad vara aldrig betalas i proportion till det derpå nedlagda arbetet. Genom importen öfversvämmas marknaden under goda fröår af stora partier frö, hvilka under importåret ofta icke kunna afsättas, utan måste magasineras, hvaraf följden blifver den, att massor af gammalt, förlegadt frö utbjudas åren derefter. Skördarne antingen felslå helt och hållet, emedan de utländska formerna icke tåla vårt klimat, eller lemna vallarne i lyckligaste fall hvarken så säkra eller vinstgifvande skördar, som när bästa svenska frö insätts. Skola vi kunna bibehålla det goda rykte, det svenska klöfver- och

timotejfröet tillvunnit sig å den internationella frömarknaden, måste vi upphöra med importen af utländskt. Genom den i synnerhet under de sista decennierna alltmer stegrade importen af utländskt frö har den rena svenska fröstammen blifvit alltmer sällsynt, ett förhållande, som upprepade gånger framhållits af de utländska importörerna af svenskt klöfver- och timotejfrö.

Kongl. landtbruks-kademiens experimentalfält, landsbruksafdelningen, den 26 december 1897.

S. Rhodin.

N:o 17.

Af herr **Björlin**, om löneförbättring för vissa vid statens verk och inrättningar i Stockholm anställda vaktmästare.

Genom nådig proposition till innevarande års Riksdag har Kongl. Maj:t på anförda grunder hos Riksdagen föreslagit, att vaktmästarne vid åtskilliga verk och inrättningar, hvilka finnas i den nådiga propositionen uppräknade, måtte komma i åtnjutande af löneförhöjning, att efter närmare angifna grunder utgå i form af ålderstillägg. Särskildt föreslås dylik löneförhöjning för den vid landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition anstälde vaktmästaren, hvilken för sin befattning uppbar ett arfvode af 750 kronor. Då emellertid i den nådiga propositionen icke återfinnas de vaktmästare, hvilka enligt fastställd stat äro anställda vid generalstaben, krigshögskolan, artilleristaben, öfverkommendantsexpeditionen i Stockholm m. fl. och hvilka med afseende på löneförmånernas natur äro likställda med ofvan nämnde vaktmästare vid landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition, får jag, enär jag anser det rättvist och billigt, att, om löneförhöjning föreslås för den sistnämnde, äfven de förre måtte komma i